

Előfizetési díj:
 Védőre postán vagy helyben házhoz
 hordva:
 Egy évre 20.—
 Félévre 10.—
 Negyedévre 5.—
 Egy hónapra 1.50

Egy szám 10 krajczár.

Hirdetési díj: 9 hasábos petitior egy-
 zeri hirdetésre 12 kr., többször 10 kr.
 Bélyeg díj minden hirdetésért kü-
 lön 30 kr.

Nyitlár: 6. hasábos sor 30 krajczár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
 Budapest IV. megyeháztér 9. sz.

hová a lap szellemi részét illető minden
 közlemény küldendő. — A közlemények
 csak bérmentesen foglaltatnak el.
 Közlőtetők csak rendkívüli esetben kül-
 detnek vissza.

Kiadó-hivatal:
 Budapest IV. megyeháztér 9. sz.
 Vodianer F. nyomdájában.

Május 2-dika.

Május 2-ika egy egész szaporított készlet azon szerencsétlen napok számát, melyek Magyarország történelmének a vértanúság és szenvedések szívfacsaró kronikájává teszik, s egy nemzet háromszázados életét a Golgotha kin-szenvedésén át a kétségbeesztő katasztrófa felé terelik. Május 2-áról jelzi a táviró, melynek híret az esti órákban kaptuk, hogy Magyarország jövőjét egy újabb tíz éves pénzügyi keresztrefeszítés közgazdasági és pénzügyi iszonyain át, a „volt nincs” felirattal ellátott enyészett ölébe készítik taszítani a leggyászosabb temetkezéssel, minő csak népet érthetett a világ eseményeinek renetgeiben.

„Lasciate ogni speranza”, ez van a pokol ama kapujára felírva, mely jégheide karjait és visszatartó bensejét a ma elfogadott egyes-ségben hazánk felé tárja. „Hagyjatok fel minden reménytel”, kiket a halandóság lehelete, s az önzés üdösköngése idecsal, megnyitni egy nemzet számára a lassu sorvadás örök halált és végtelen kárhazot okádó kaput.

Nemzeti hibáinkért lakomul most újra. Isten legyen nekünk irgalmas, a véletlen sze-szele oly kegyelmes, hogy kikerüljék a végső csapást, mely vezérferfiaink bűnös könnyelmű-ségéből ismét ránk szakad. Százados átok fejünkön, hogy nem bírtuk megvalósítani embe-reinket; százados szerencsétlenségünk forrása, hogy a kiválasztottak megcsalnak.

Hol van a toll, mely méltó hangon és le-sújtó erővel kifejezést adhatna a keserűség és harag érzelmekéi ama elvetemültségben pél-dálatlanul álló játék felett, mely érdekeink, elve-ink, jövőnk és jóhiszeműségünk rovására koz-kázott Magyarország sorsával, hogy végre alá-írja halálós ítéletünket? Ily nyomorult játék jellemzésére nincs sem elég el, sem elég erő a tollban, azt csak átérzeni lehet a becsületes hazafiság fájdalomával.

Velőthasgató kacaj, a boszúállásra kész támadással illenek össze csak a vednök egy hó-napig alávalón és gonoszul folytatott komé-dióra. Jámi Bécsbe, jönni Budapestre, kortes-kei a király nevével, nyomást gyakorolni a banquerotttal, nagyképűkődni és az ijedőst játszani, udvarozni barázdabillegetőkét és a nemzet védőjeként szerepelni, szemfényvesz-teni és bolondítani, államférfiú ravaszágot szimlelni és a bárgyúság utcaí fogásai után kapkodni, a komolyt és cseprűgőrdő adni, fen-bökölni, alant fenyegetődni, herkulusi positu-rát vágni és majom grimaszokat csapni, s mindennek koronáján engedni talpalatról tal-palatra, feladni jogról jogra: ime boldogtalan ország ez a te Megváltó, kit az istenek veszed-kő napja ostorul gyurt a rosznak anyagaiból boldogtalansággá.

Tíz éves tapasztalat után a jog és érdek-ladás oly lejtőjére lépni, s fokról fokra oly gyöngyöket, oly kishitűnek mutatkozó, a leg-nagyobbak eljátszásával, még az apróbbakban is vereséget szenvedni: im ez az, mi május másodikáról, mint a „hommentó” kormány ál-tal elfogadott és keresztülvitelre elvállalt alkú áll oly rem gyantán az ország előtt, melyet káprázataknak szeretne hlnni mindenünk, s mégis bevégzett kötés, mely már csak az or-szágyűlés beleegyezésére vár.

Oh! mily rettenetes igazságot adtál néze-itneknek események logikája! Rettenetesebben igazolt véleményünket ez ember felől, mint támadásaink legsértőbb következtetési között hlnni mertük volna. Azt hitták: csak a főeltek szédelő politikusa áll előttünk, kinek vásári czikk a legszentebb, ha kiélégítheti keléneke hiúságát, családított iszonyuan! Mert ez ember kevesebb, ennek az embernek nincs sem szive, sem esze. Közönséges emberfia, kif romlott elme és sziv az alantas fufang eszközeivel magasra tol fel, hogy a kis embereknek kis ko-rában nagy vezére legyen az emberi szenved-élyek legutabbjainak.

Volt e olyan ellensége Tisza Kálmánnak legjobb barátai között is, hogy föltéve róla, miszerint a lealkuvásban egész odáig megy, a hol az egyezségből az országra csak újabb kár és teher hárulnak, s még a mi előny a multhoz képest, azzal is veszedelmünkre törjön? Nem! Legjobb barátai sem tették fel róla ezt; hisz legbensőbb barátai írták alá az ívet, melyben az osztrák föltételeket visszautasítják. És Tisza Kálmán is elfogadta. Elment, hogy a fo-gyasztsági adókba nem tágít tovább egy mák-szemet sem, de azért mégis engedett. Elment, hogy lejtő foggetlen bankkal, de azért a közös igazgatótanács által kezelt közös bank elfoga-dására vitte rá lelkiismerete. Ugyanaz a Tisza Kálmán-e az, ki megesküdtött, hogy elveit hű leszen? Ha már megszegte esküjét, legalább a közös ügyeket ne szaporította volna oly bank-kal, mely osztrák békókba veri tíz év alatt Magyarországot egész hitelét. Mivé lett a régi jelszó: „Nem kell közönség!”

Előttünk teljes borzalmaival, gyors tönk-rejtésünkkel a sötét jövő, melyet Tisza Kálmán ur „hommentó” akar megteremteni szá-munkra. Félünk és szorongunk a pusztulásnak taszított Magyarországról, mely a mi hazánk, és fájdalom szülője neki is. Bármily legyen azon-ban nemzetünk sors könyvébe írva, küzd-

júk át, vagy bukunk bele az örvénybe, egyet, óriás párt hatalmas ura ne feledj: ez a nem-zet nem tied, s te rá nézve meghaltál. — Az 1875-dik év márczius 3-án erkölcsi hiteldel fö-lött huztad meg a harangszót, 1876. május 2-án államférfiú bocsentetted el.

Tisza Kálmán nincs többé.

Verhovay Gyula.

Bécs, május 2. A „Politische Correspondenz” jelenti: A mai, 6 felsége elnökelete alatt tartott köz-szós miniszteri tanácsban a kiegyezés megújítása minden egyes pontjaira nézve a quota kérdést be-zárólag tökéletes megegyezés jött létre. Az illető előterjesztések egyidőjűleg fognak a birodalom minikét képviselő testülete előtt megtéetni és két kormány ezen előterjesztések képviselete és ke-reztülvitelét iránt szolidaris kötelezettséget vállalt.

Az egyezés pontjai holnap iratnak alá s a miniszterek csütörtökön térnek vissza Budapestre.

A helyzetéről.

Mindennap és minden ajakon ez hangzik: válságban vagyunk, vajjon mi lesz belőlünk? Valójában igen szép eredménye a 9 éves hon-boldogításnak, hogy abszolútizmustól és kan-czelláriától kell a nemzetnek tartani. A biza-lom és loyaltás, a nagylelkűség és megalkuvás tudásfái a kárhazot gyümölcsöt termették meg. Háromszáz év tanulságai és áspiratiói megta-gadtattak, a történet ismétli a sokszor után is új-ból magát és mégis kédezik: mi lesz belől-ünk? Mi? Ami voltunk az erdélyi nemzeti fe-jedelmek hanyatlása, Rákóczy elárulása, az orosz világi győzelmé után: a jog egygűyi, a törvény rászédettje, a hit bolondjai.

S ki vagyunk mi? A magyar nemzet? Nem: egy csöcsék, sok ember elv, eszme, trá-díció, becsület és bátorság nélküli tömege, mely silány lapda a hatalmasok, az ámitók és a hűbősök durván játszó kezében, mi annál na-gyobbat ugrik, minél jobban földhöz sújtják.

A milyen az ugynevezett nemzet, olyan a képviselete: vagy naiv a hülyeség, vagy gonosz a gatszág, vagy gyáva a hazáért, vagy vak-merő a hasznáért. Ilyen nemzet és képviselet mellett nem kell csodálni, ha eltepink lánczaikat a zsarnokság véreibe, felszabadulnak az osztrák önzés telhetetlen furiái és mind a mi vérző testünkre rohannak, mert előre tudják, hogy sem a polgári erény, sem hazafi erély Magyarországon nem emeli fel 9 éven át meg-bénított kezét, hogy hatalmas oklének csapá-saival odújába kényszerítse Shakespearenek a nagylelkűség ellen lázongó Calibanját.

Más nemzet dühbe jönné azon arculca-pásokra, mikkel a nagy Németországba vá-gyó osztrák hazafiság 3 százados rabszolgájt illeti, azért, hogyan merészel nagyobb rizsada-got kérni.

Ha nemzet volnánk hit, elv és áspiráció-va: lenne bátorságunk akarni s nem félünk, hogy ostort bontanak, mihelyt fel merünk emelkedni; és hogy nevétségesekek leszünk, mi-helyt méltóságosok kívánunk lenni. Szabadok lehetnünk jog és törvény szerint s szolgánk va-gyunk szokásból és erkölcselenségéből. Ha nemzet volnánk, melynek érzékenysége van s gyalázat nem tőr, nem merészelhetnének a keleti bonyodalmak küszöbén a hadserget ugy vonni össze a déli tartományokban, hogy nem tudni az éle ki ellen van irányozva: a felkelők, vagy a leigazandók ellen?

Minél nagyobb a világoosság, annál ki-sebb a sötétség. Minél erősebb a magyar nem-zeti törekvések pártja, annál gyengébb az osz-trák mindenhatóság szövetsége, így tanítja tör-ténelmünk.

Ennek ereje soha sem volt — önmagában, hanem a magyarok gyengeségében, s elég volt érzelmeink nyomatékos nyilvánulása, hogy rögtön elhalványuljon. Midőn Tisza által a balközép lelépött a nemzet törvénykönyvéről, s azt az ország oly jámbor egyetértéssel helyeselte: elapadt a világoosság és elterjedt a sötétség ugy, hogy most magának követeli a birodalmat.

Ha a nemzet bírná a hatalommal szem-ben az erő bizosítékát: az állam első hivatal-noka „akarom” parancsszavának el kellene némulnia és nem üthetne pártot a magyar ellen az osztrák mellett. Ha tudánk Bécsben, hogy komoly meggyőződésű férfakkal és nem har-madvedlűsü selymerekkel van dolguk: nem mernék a kényszerítés pénzkövetelő pisztolyait mellünknek szegezni. Igen jól tudják az osz-trákok Tisza Kálmán gyengéjét, hogy a poli-tikai életben csak addig számít, amíg miniszter, s midőn elbukik, mehet Gesztre az eke szarva mellé, mert az elveknek egész sorozatát, saját multját megtagadta csupán azon indokból, hogy sikert fog felmutatni a megújított kiegyezés-nél, a pénzügyek rendezésénél, és most június végére állami fizetésképtelenségről beszél, és most abszolútizmussal jjesztget Tisza, az a Tisza Kálmán, aki diktátorkodott, utánozni akarta Bismarckot s lón a vereségek Slen-driánja a kiegyezés minden pontján. Az alkut Tisza meg fogja kötni.

Tíz évre tehát új-ból elzalogosítják ma-gyar hazánk munkájának gyümölcsét, fáradsá-gának termését, hegy-völgyeinek gazdagságát azon rongy hatalomért, melyet ugy sem tar-taltnak meg soká, hisz az események már kö-zeliednek villámterhes felhőkkel, hisz a kéz latható, mely intéz, s a melynek intésére figyel az osztrák ölebből orszoláná fuvalkodott osz-trák-németség. De ne feledjék el a hatalmasok, ha majd a nagy földindulás idején tánc-zolni fog fejükön a korona és a hercezi fé-veg, hogy annyit számíthatnak Magyarország népeire, a mennyire nem csalódott „atyai lel-kükben” a magyar nép és a „vitam et sangui-nem” csak onnan telik ki, a hol nem ölték meg az életet és nem szivattyúzták ki a vért.

U. G.

Az önálló vámtérület és független nemzeti magyar bank érdekében oly imponansul sikerült tünetéses rendkívül hatást tett az egész országban. Visszatükröződik ez valamennyi vidéki lapon. Tartozzanak ezek bármely párthoz, csekély számú se-lejteéseket kivéve, a tulnyomó többség érdeme sze-rint méltányolja a demonstrációt. Czikkek és tudósítá-saik alaphangja abban összpontosul, hogy tud-ják megbecsülni és méltányolni a kihaltnak vélt budapesti közvéleménynek e hatalmas nyilatkozá-sát. Az ébredés oly jele gyantán üdvözik azt, mely az alkotmányos életet poszadt vízet frissíti fel; lökést ad a polgári önértkezés; felbátorítja és fölperesz-teti a megrenyhült társadalmi tényezőket; erőt biz-tosít a nemzeti követeléseknek.

Hogy minő hatással volt Budapest állásfo-galása mindenfelé az országban: arról tanuskodik az alább közölt karcazi levél is: Alig jött meg ugyanis oda hira a fővárosi demonstratióknak, a karcazi polgárság nyomban elhatározta és meg is tar-tott egy tömegesen látogatott népgyűlést, hogy Pap Elek polgármester elnökelete alatt az önálló vámtérület és független jegybank érdekében de-monstráljon. Haszonlót tett Czegled, s ezeket rövid időn át tömegesen követik az országban mindenütt.

Apponyi gr. párisi nagykövet tegnapelőtt nyújtotta át Mac Mahonnak visszahívó levelét, s e hel folyamában fogja elhagyni Páris. Addig, míg kinevezetik, Kuelstein gr. követségi tanácsos fogja a követség ügyeit vezetni.

A kisbirtokosok hitelügye.

(Három czikk.)

Midőn hitelről e czim alatt szólni aka-runk, meg kell különböztetnünk a személyes hitelt, melyet a kisbirtokos is élvezhet, a földhiteltől, melyet a birtok a személyre-való tekintet mellőzésével igényelhet. És meg kell különböztetnünk azon tőkéket, melyek-nek tulajdonosai vagy kezelői főképp szemé-lyes hitellel osztogatnak kölcsönöket azoktól, melyeknél a hitel alapja a földhitel, s látni fogjuk, hogy a személyes hitel forrásai ugyancsak elvannak különítve a birtokhitel forrásaitól. A személyes-hitel embere bármily bizalommal s tisztelgetnek örendjen ismerő-sei körében ki van zárva onnan, hol az ismeretségre semmit sem adnak; nem merithet a földhitel forrásaiból, ha földbirtoka nincs. A birtokos viszont szintén ki van zárva onnan, hol főképp a személyes hitel képezi a forgalom alapját, — ki van zárva, ha csak leg-alább egy jó ismerős jóállását meg nem nyerheti. Sőt ki van zárva a birtok-hitel élvezetől is, kivált a kisbirtok mindazon intézettel előtt, melyek a földhitel kielégítésével nem foglalkoznak; el van zárva a földhitel kielégítésével foglalkozó intézetek for-rásaitól is mindaddig, a míg egyrészt ő maga nem tesz lépéseket aziránt, hogy földjének ér-teke kellő alakban papiroson képviselet legyen, — másrészt az intézet nem szervezke-dik ugy: hogy eme papiroson valódisága, ér-teke iránt biztos tudomást szerezzen magának s arra az érték bizonyos részeig kölcsönt nyujt-son — vagy eszközöljön.

Legtöbb előkészülettel s alkalmatlansá-gal jár tehát a földhitel forrásának élvezete s különösen megnehezíti a forrás használatát az, ha a birtok értéke, illetőleg a kölcsön nem elég nagy arra, hogy a fáradságot kifizesse.

Téves dolog továbbá: kisbirtokok számá-ra a hitelforrásokat oly helyeken keresni, hol annál kevesebb bizosítékkal a beírki egy bizonyos mérvig a tőkéek, — minél nagyobb kamat tétetik számukra kilátásba; és annál szivesebben ajánlkoz-nak kölcsönre, minél rövidebb időre tétetik kilátásba annak visszafizetése.

Ily helyeken tudniillik oly intézetekben, hol az említett fővelk uralkodnak, magukhoz ragadják a kölcsönöket azok, kik a kölcsön-vett pénzt könnyens gyorsan forgat-hatják és kamatoztathatják, — vagy a nagy birtokosok, kik habár semmi hasznát nem vették volna is a kölcsönnek, azt, ha nem épen pár hónap, de legalább egy év alatt könnyen s teljesen visszafizethetik egy ka-matával együtt.

Könnyen és gyorsan kamatoztathatják a pénzt kedvező viszonyok közt az iparosok, gyárosok és kereskedők. Az ipar-sok s kivált a nagy gyárosok ugyanis tél-enyáron, éjjel-nappal dolgoztatnak embereikkel és gépeikkel vagyis fölvaszt termelnek, ugy, hogy a befektetett tőkéjüket háromszor négy-szer, némely luxus iparczikk gyártása ut-ján 10—12-szer megforgathatják, s ha eme tőke egy-egy forgatás alkalmával csak 3—4 százalékos tiszta hasznót hozott is, az évi nyere-mény már 12—15—20—30 stb. száza-lékra rug.

Igy szintén a kereskedők; kedvelt, kapós czikkekbe fektetvén egy bizonyos tőkét, ama czikkeket néha pár hó, pár hét, pár nap alatt elarusithatják 2—4—6 stb. százalék nyere-ménnyel, s így kedvező körülmények közt a tőke 12, 16, 20—30 stb. százalék tiszta hasznót hozhat. Ezek tehát, ha jól meg-üzletlik, nagy kamatokat adhatnak s az egész tőkét visszafizethetik egy év, néha egy hónap alatt.

Végre a nagybirtokos is nagyobb kamatot adhat a birtoka jövedelmét meg nem haladó tőkékért, mint a kisbirtokos; mert nagybirtokban a jövedelemnek csak kis részé-ből is bőven lehet fedezni a valódi szük-ségleteket, míg a kisbirtokosnak ugyan-akkor előrelátólag, mesterileg kell takarékos-kodnia, hogy a valódi szükségletek mindenféle jövedelmét fel ne emésztsek. — Nagy birtokban könnyű dolog lemondani a fe-leseleges lovakról, a felesleges cseledekről, a költséges vadászatokról és mulatságokról vagy a nyitott vendéglő fele háztartásról. — A kisbirtokosnak azonban nincsenek felesleges lovai és cseledei, nincsenek költséges mulatsá-gai s külföldi luxuscikkei, melyek nélkülöz-zése által jelentékeny megtakarítást eszközölhetne, hogy t. i. a kölcsön vett pénzt nagy kamatokkal is egyszerre, egy év folytán visszafizethesse.

Vizsont a kisbirtok olcsó és állandó kölcsönt igényel, mert a befektetett tőkét egy éven át csak egyszer forgathatja meg talán 10—15, de roz években csak 4—6 kamattal s így hiába is erőlködnek azon, hogy oly nagy kamatot, oly gyors visszafizetést igényjen, mint ígérhetnek az iparosok, gyárosok, kereskedők és nagybirtokosok.

Igaz, hogy eme versenytársak közül egy-dül a nagybirtok az, mely azt, a mit ígér, minden körülmény közt meg is tart-hatja; de nem a többi. Az iparos, gyá-rós és kereskedő ugyanis: minél nagyobb kamatra dolgozik, minél nagyobb nyere-ményt akar elérni, rendszeren, annál na-gyobb esélynek, vesélynek teszi ki a befektetett tőkét, mely a föld-birtokban minden körülmények közt megmarad, megőriztetik.

Azon kölcsönök tehát, melyek ipar s gyár-üzletbe fektetnek, részben vagy egészben elveszhetnek. Elveszhet 1000 kölcsön kö-zül 10, 15—20 s épen arra való aztán a ma-gas kamat, hogy a szerencsés vállalatok fizessék meg a szerencsétlen vállalatok kamatait és tőkét, illetőleg arra való a „rö-vid hitel”, hogy a tőkének jelentékeny része mielőbb visszakerüljön, azaz: mentesítve legyen az esélyek pusztító fordulata ellen. Így megy ez a legtöbb hitelintézeteknél.

De hát: van-e a világon olyan tőke, van-nak-e a világpiacokon oly emberek és intéze-tek, akik egy s más esélynek ki ne tennék a pénzt, ha az nagyobb kamatot hozhat mint különben? Vannak-e tőkék, melyek a teljes-bizosítoték egy s más kelleikéből egy-egy kiesít le ne engednének, ha kamataikat (10—15—20 balesetét számítva-e erre) a bekövet-kező balesetek dacára is kiérdemelhetik? És tulajdonképen: lehetett-e teljes-biz-tosítotékot nyujtani a kölcsönvett tőkékért. hosszú időkre is?

Vannak igen is oly tőkék, melyek a leg-világosabban látszó nyereseményeket sem veszik figyelembe, mihelyt a kellő teljes-bizosít-ék hiányzik. És lehet teljes bizosítotékot nyuj-tani a földbirtok, mint jelzálog által örök időkre, ha a becslés alá vett birtok: termelésre alkalmas föld s terményei rendszeren upon pénzzé tehető, mint általában a művelés alatt levő (nagy- és kis) birtokok.

Ilyen tehát tőkék: az árva-pénzek, letéte-mények, bizományok, alapítványok és mind-azon magán tőkék, melyek tulajdonosai nem osztják a fenemített elveket, t. i. nem elé-gesnek meg kevesebb, mint teljes biztosít-ékkal, habár nagyobb kamat kínálatik is szá-mukra; és kik nem örülnek annak, ha tőkét újabb meg újabb elhelyezéséről éven-kint vagy (mint a váltóüzleteknél) naponkint kell gondoskodniuk.

Vannak tehát tőkék, melyek a kisbirt-okban is örömet elhelyezkednek; vannak tőkék, melyek a földhitel előbbre teszik mind-azon iparüzleti vagy bármily bankalapítási, vasuti stb. vállalatoknak is, melyek nagyobb nyeresemények helyett, nagyobb veszteségeket is szenvedhetnek. Vannak és pedig nagyszerű tőkék, melyek szivesen fordulnak 5—6 száza-lék kamat mellett a földbirtokhoz, melyek a nagy-birtokoknak sok jó szolgálatot tet-

tek már, mert volt oly földhitelintézet, mely a közvetítést eszközölte és hasonló szolgálat tehetnek a kisbirtokoknak is, ha ezek számára is létrejön egy oly szerke-zetű intézet, mely a közvetítést czélszerűen eszközölheti.

Elmult tíz év már, amidőn a magy. kir. helytartótanács felszólította az orsz. magy. gazdasági egyesületet, a magy. földhitelinté-zetet s a pesti ipar- és kereskedelmi-kamrárt azon kérdés megoldására: „Miként lehetne a földbirtoki hitel a legalsóbb rétegek-ben oly birtokokra is kiterjeszteni, melyek kis terjedelműknél fogva a magyar földhitelintézet kölcsöneiben nem részesül-hetnek?”

Az említett intézetek küldötteiből egybe-gyűlt tanácskozmány akkor az árvatomegeket s a közalapítványi tőkét jelölte ki a forrásul a földhitel s illetőleg a kisbirtok hitelszükség-lete kielégítésére, — következő szavakkal:

„Hosszabb idei kölcsönt nyujthatnánk, ez egy czélszerű rendezése után, a hazai kis birtokoknak az árvatomegek. Elég e helyütt kiemelni, hogy negyven-ötven millióra megy az összeg, mely e tömegekben évenként kezeltek; elégnek tartja megemlíteni, meny-nyire hazánkban, nemcsak az árvek érdeké-ben, a mi kétségkívül a legfőbb tekintet, ha-nem közgazdasági szempontból is az érintett tömegek kezelésének minél előbbi törvényhozási rendezése.

„Megemlítették e tanácskozsások közben a nm. m. királyi helytartótanács által kezelt, s mintegy 27 millióra becsült közalapítványi tő-kék is. Még élénk emlékezetben vannak azon idők, midőn ez alapítványi pénzek, pénzszé-gény hazánkban, oly tetemes beruházási tőkét szolgáltatott a hazai nagyobb földbir-toknak, mi miatt országunk boldog emléke-zető nádora, József főherceg ö fensége, az érintett alapítványi tőkéknek állampapirokba fektetését, a birodalmi pénzügyek kezelőinek folytonos sürgetése dacára is, mindenkor meg tudta akadályozni. Azóta sok változás történt e részben is. Az érintett tőkék tetemes része állampapirokba lón fektette, elvonatván ekkép a földbirtoktól. Egy része a földbirtokosok használatára maradt ugyan, azonban nem azzal a megnyugtató érzéssel, mielylyel a birtokos az ily kölcsönöket, mindaddig, míg a kamatokat pontosan fizette, felmondhatatlanoknak tudta. Nem szákság mondanunk, hogy a ta-nácskozmányban, mely épen a hazai hitelszük-ség fedezésére források felkeresése vé-gett jött össze, élénk kifejezést nyert az az óhaját: vajha az alapítványi tőkék az on részbe, mely állampapirokra lekötte hever, ismét gyümölcsözővé tétethetnék a hazai földbirtokra nézve; s vajha meghallgatásra találna illető helyeken a Magyar Földhitelintézet azon felterjesztett kérelme, hogy azon tőkéknek, melyeknek felmondhatatlanság nyomasztó köz- és magán gazdasági viszonyaink közt, méltán nyugtalanítja a magyar földbirtokost, az érintett intézet közvetítése útján fel nem mondható, sőt csekély törlesztéssel összekötött kölcsönökre konvertálása, az alapítványi pénztár jövedelmé-nek teljes biztosítása mellett em-egedtesse meg. — S hogy a tárgyra, mely-lyel sajátképp foglalkozott a tanácskozmány, a kis birtok hitele kifejtésének kérdésére, mind igazságosnak találták a tanácskozmány tagjai, hogy azon alapítványi tőkék kezelésé-nél, melyek régebben kizárólag a nagyobb földesuribehuzására szolgáltak, ezental a már szintén szabad, s nem kevese-bb biztosítotékot nyujtó kisebb földbirtok hitelszüksége is lehetőleg szem előtt tartassék, s abban, a mi e tőkék-ből időnként az állampapirok eladása vagy visszafizetések útján az ala-pítványi pénztárba rendre befoly, vagy a jövedelmekből ujjalg tőkésítetik, köz-ve, vagy alkalmilag közvetlen is: a kis-birtok is részesíttessék.

A forrás tehát már létezőt régóta: a kis-birtok azonban nem juthatott annak élvezeté-hez, mert nem létesítetett számára egy oly szervezeti intézet, mely a közvetítést könnyedén, kevés költséggel és fáradsággal eszközölhette volna.

„A jelenleg fenálló hitel- és pénztintéze-teken végig tekintve, mondja az előbb említett felirat: egydül a vidéki takarékpénz-tárakban látta a tanácskozmány azon for-rást, melyből, ha e részvénytársulatok elő-nyösbnek nem tartanák a váltó-üzletet, a kisbirtok is országszerte merít-hetne segélyt. Hanem, mondja: a takarékpénz-tári üzlet természete (szerkezete) hozza magával (legalább hazánkban), hogy e pénz-intézetek kölcsönei nem állandók és hosz-szabb idejűek, hanem rövid lejáratúak s a kisgazdának inkább csak forgalmi tőkél ajánlkoznak” stb. stb.

Szóval a források ugyan léteznek, melyek-ből a kisbirtok is czélszerűen merithetne, ha a kölcsönök hosszabb időre (s talán vala-

Revolutio

Table containing market data for various goods, including flour (BÚZA), oil (KÖLES), and various types of bonds and securities. It includes columns for item names, quantities, and prices.

ROBEY és TÁRSAI advertisement featuring an image of a steam engine and text describing their mechanical services and products.

GUMMI-GUMMI advertisement for rubber goods, listing various types of rubber products and their uses.

Advertisement for a Bécsei gummi-gyár (rubber factory) and related products, including a list of items and prices.

Advertisement for Williger P. H., a civil engineer, offering services in construction and engineering.

Advertisement for Ajánlatos különlegességek (Special offers), listing various goods and their prices.

Advertisement for VODIANER F., a printer, offering printing services and listing various types of printed materials.

Advertisement for Dr. FERINI élet gyógy-itala (Dr. Ferini's life-giving tonic), describing its benefits and ingredients.

Large advertisement for VODIANER F. featuring the text 'TÖRVÉNYEK és RENDELETEK-TÁRA' and 'Országos Törvénytár', advertising a collection of laws and regulations.